

חופש הדיבור — במדינות רבות אין האזרח מעז לגדף את הממשלה בפומבי. אצלנו יכול כל אדם לנאום בכנסת הקטנה, של שדרות רוטשילד — בתנאי שימצא לו קהל.

אזרח ישראל - האם הוא חפשי?

אחרי שנתיים של עצמאות יש לנו חופש המצפון והדיבור - אך אין לנו חופש ממחסור ומדאגה. - מי ומה מגביל את חרותנו?

חופש הפרט — הוא נזדמן לבית הקפה. לפתע הוקף המקום. כיסוי נעליו ומכתביו נבדקים ע"י שוטר בחיפוש ההמוני. היש הצדקה לפגיעה כזאת בפרטיות ובכבוד האדם?

חופש רהפקרות
ובכן, יש חופש בשטח זה, ויש שלילת-חופש בשטח אחר. נשאל את עצמנו — שלילת-חופש זו, מה מקורה? האם מקורה בכונה זדונית של דיקטטור או של מנגנון רודני? או שמא מקורה בעצם התנאים בהם קיימת מדינתנו? קודם כל — האם כל חרות רצויה? הנה, מותר לכל אדם לכתוב כאות נפשו בעתונים (כל עוד הוא מור צא עתון המסכים להדפיס את דבריו, דבר המהווה בעיה בפני עצמה). יש "קול העם" ו"חרות", יש "סולם" הדר"גל במלכות-ישראל עד בגדו, "אלף" החולם על ארץ-הפרת, ו"גרי" עתונם של אנשי איחוד, המוקיע בכל שבו עיים את העול הנגרם למיעוט הערבי, כל אלה חופשים להביע את דעותיהם, וכולנו שמחים על כך. אולם קיים אצלנו גם חופש עתונות מסוג אחר: שפע של עתונים וחבורות פורנוגרפיים — מהם מקומיים ומהם זרים, שאנו משל-מים עבורם במטבע זר יקר. האם אלה רצויים? האם זוהי חרות רצויה?

"גם היפה בכנות..."

מדינת-ישראל היא עצמאית. להלכה, למעשה אין היא עצמאית כל כך. אין היא יכולה לעשות כאוות נפשה. מצבה הכלכלי הוא בכל רע. חסר לה המטבע כדי לשלם עבור פתלחמו היומיומית של האזרח. חסרים לה חמרי-גלם. מוטל

(המשך בעמודים 10-11)

מאת אורי אבנרי

אם רוצה מישהו לנסוע לחוץ-לארץ, האם רשאית המדינה לסרב לתת לו היתר-יציאה, או למנוע בעדו את המטען הזר הדרוש לשם כך?

אם רוצה מישהו לנסוע בשבת בארץ טיבוס מתל-אביב לחיפה, הרשאים ראי-שיהדת לכפות עליו ישיבה בבית? אם הולך אדם לתומו ברחוב, או יושב בבית-קפה, האם חייב הוא לסייג בול ששוטר יעצרו, יבקשו לחלוק את נעליו או לפשוט את מעילו, כדי לערוך בהם חיפוש?

אלה התלונות היומיומיות. אין ספק, רבות מהן מוצדקות. אך מרוב תלונות על ה"איך" שוכחים לפעמים את ה"יש".

בארצות מסוימות לא יעזו האזרחים לפרוץ הפגנה נגד השלטונות. אצלנו זוהי תופעה תדירה ביותר, וכל עוד לא עברו המפגינים להפרעות הסדר או למעשי אלמות. לא תפריע להם המשטרה.

בארצות מסוימות לא יעזו איש לקום במקום ציבורי (וגם לא בביתו הפרטי) ולהטיל דופי בראשי השלטון. כל הרור צה בכך אצלנו יכול להטריח עצמו לשדרות רוטשילד ולקחת חלק במושבו היומיומי הקבוע של הפרלמנט החפשי.

"חופש?" אמר לי לא מכבר סקייד ממשלתי גבוה, שהצגתי לו שאלה זו, "מה זה חופש? חופש לדבר, או חופש לגנוע ברעב? חופש לכתוב בעתונות כאוות נפשו, או חופש לפגוע בזולתו? חופש מוגבל או הפקרות בלתי-מוגבלת?"

"חופש?" שאלני אחר, "מה זה חופש? זה מושג שיכול לבטא את הכל או לא כלום. מוטב לפרט מושג חופש על חריות מסוימות — חופש משהו, או חופש למשהו."

המדינאים הגדולים ידעו אמיתה זו, ולכן דיברו על ארבע החריות המפורשות: חרות המצפון, חרות הדיבור, חרות מפחד וחרות ממחסור. האם כל אלה קיימות בישראל? האם כל אלה יכולות להתקיים בישראל?

צנע, חיפושים — אבל...

מדי יום ביומו מגיע למערכת מבול של מכתבים, בדיחות, תלונות ורטינות, אשר מטרתם להוכיח כי אין חרות בישראל. רבים, רבים מאד מרגישים עצמם כבולים במדינה.

הצנע — האם אין הוא פוגע בחירות האדם? אם רוצה מישהו לאכול בשר ביום מסוים, — האם רשאית המדינה למנוע אותו מזאת בעזרת פקי חים מוויינים באקדחים?